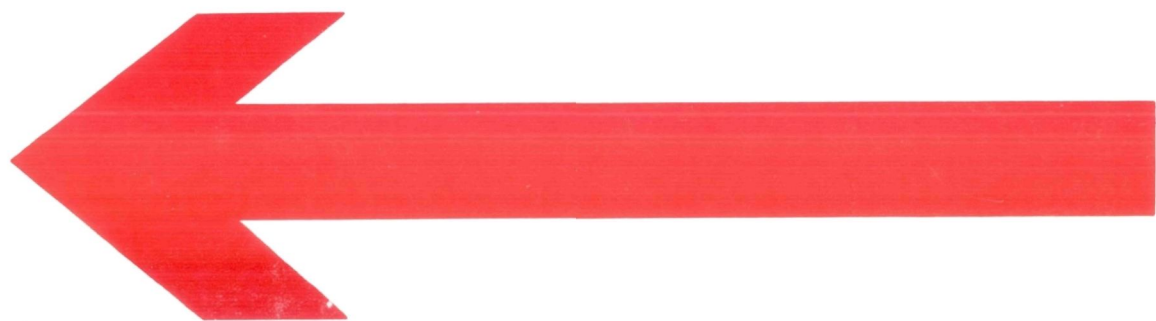

Els treballadors africans
a Catalunya,
aspectes socials i culturals

6

ELS TREBALLADORS AFRICANS
A CATALUNYA
ASPECTES SOCIALS I CULTURALS

I N D E X

	<u>Pàg.</u>
La immigració marroquina en els últims vint anys (<i>Teresa Losada</i>)	5
Apunts sobre la problemàtica dels treballadors africans a Catalunya (<i>Núria Sastre</i>)	15
Resum del debat (<i>Joan Soler Amigò</i>)	27

LA IMMIGRACIÓ MARROQUINA EN ELS ULTIMS VINT ANYS

L'emigració s'estudia generalment des del país d'acolliment i poques vegades a través de les relacions històriques entre el país d'acolliment i el país d'origen.

L'emigració marroquina a Europa es va dirigir principalment a França. Quan, l'any 1912, el protectorat espanyol s'estableix al nord del Marroc, el segueixen a l'altra banda de l'estret implantacions de famílies poderoses, bancs i negocis ja arrelats a la Península. Entre els personatges figuren noms com el de Miguel de Bustos, Juan Antonio Güell, Juan O'Donnell, Comte de Tetuán, Estanislao Urquijo, etc. I entre les entitats financeres: el Banco de Bilbao, el Banco de Vizcaya i l'Hispano-Americano.

Els sectors d'inversió i d'explotació per excel·lència van ser les mines, els transports, els ferrocarrils, el forestal, la pesca, l'electricitat i el monopoli de la fabricació i comercialització del tabac, el rapè i el haixix. Els nous colons estableixen un canvi social i econòmic: expropiació de terres i introducció de nous mètodes de producció, que provoquen la fallida del camperol, l'artèsà i el petit comerciant. L'enginyer i sociòleg marroquí, Abdellah Barudi, posa de manifest que l'equilibri basat en els recursos disponibles i els mitjans de producció es va trencar amb el colonialisme, i va originar un èxode rural a gran escala cap a les ciutats. Aquesta situació era volguda pel capital estranger, que així podia disposar de mà d'obra barata i nombrosa, i va provocar també un moviment migratori cap als pols de potència, les metròpolis.

Efectivament, l'any 1914, dos anys després que s'hagués establert el protectorat francès al Marroc, comença l'èxode d'emigrants marroquins cap a França.

L'emigració marroquina cap a Espanya: etapes

La majoria dels marroquins procedeixen d'una de les regions més pobres i abandonades de l'antic protectorat espanyol. En aquesta emigració podem distingir tres períodes:

Primer període. Es caracteritza per la penetració lenta, però constant, de marroquins a Ceuta i Melilla, i no oblidem que durant la Guerra Civil espanyola es van reclutar 200.000 camperols, dels quals es calcula que en van morir 40.000.

Segon període. A partir del 1967, una gran onada de marroquins, que va arribar a assolir el nombre de 100.000 només a Barcelona, surt del seu país en massa. Aquesta mà d'obra barata, encara que entra il·legalment al país d'acolliment, serveix per assegurar el seu creixement. En un primer moment aquesta mà d'obra "provisional" es caracteritzava pel flux i el reflux. Efectivament, les anades i vingudes al Marroc i del Marroc cap a d'altres països de la CEE, on ja hi havia serioses restriccions, la mantenien en constant mobilitat. En aquesta època els marroquins aconseguixen els llocs de treball més baixos en l'escala laboral, fins i tot alguns entren a la indústria, com els 80 marroquins que s'incorporen a la Fundición Miquel Ros, de Sant Vicenç dels Horts, mentre que d'altres ajuden a fer els trams de l'autopista del Mediterrani. Durant aquesta etapa, la figura del "prestador" com a agent de col·locació i el tràfic clandestí a peu per la frontera francesa, fet per guies experts, eren un veritable negoci.

Així doncs, el tancament de fronteres en el 1974 comporta dues noves realitats:

- Manteniment del que s'anomena un "cert tipus de força de treball precari", contraposat a l'estancament de la demanda global de mà d'obra.
- Pressió en altres països europeus, i que s'ha estès a altres indrets. Efectivament, els fluxos migratoris orientats cap a Europa (de Turquia i el Magrib) es dirigeixen cap a Aràbia Saudita, Irak, Iemen i Líbia. Però la saturació dels mercats de treball d'aquests països fa que els fluxos hagin de retornar cap als països europeus.

Tercer Període. A partir del 1975, data de la consolidació de la crisi econòmica i del tancament de fronteres de la CEE, la immigració passa de la mobilitat a l'estabilitat: assentament prolongat, o com a mínim per alguns anys, de l'agrupació familiar. Durant els 10 o 15 últims anys, profunds canvis econòmics, polítics i culturals modifiquen el perfil de la immigració, i desemboquen en la doble paradoxa de la coexistència de treballadors estrangers amb la desocupació i el divorci entre immigració i exigències de la producció. En l'aspecte demogràfic aquest canvi es tradueix en el pas d'una classe específica de treballadors manuals a una població estrangera per la substancial aportació de generacions noves i en el fet que les feines manuals són ocupades ara per població estrangera, amb un índex de reproducció més elevat. La majoria dels marroquins actualment es veuen abocats a treballar en feines agrícoles, en camps laborals que ningú no vol, sota un paisatge industrialitzat que no acaba de superar les seqüeles de la crisi.

Característiques actuals de la immigració marroquina

La immigració marroquina ja no es considera com un fenomen secundari i transitori, sinó que és una realitat que fa referència a tots els camps de la nostra societat: cultural, polític, econòmic i religiós. La immigració es va començar a configurar com a

concepte tan aviat com va ser origen de conflicte, en xocar amb la crisi econòmica dels 70, i no perquè fos menys nombrosa que en l'actualitat, al contrari, però llavors era buscada, ja que el mercat de treball s'ajustava perfectament al binomi immigració-exigència de la producció.

La població marroquina instal·lada a Espanya presenta una tendència a créixer, a causa d'un augment demogràfic intern i d'una tendència a l'estabilitat. Aquest fet està confirmat pels següents factors:

- a) El nombre de naixements. S'ha de tenir en compte que la població estrangera a Europa augmenta anualment en uns 400.000 naixements.
- b) Els matrimonis mixtos que en aquests últims anys evidencien una progressió important. És el marroquí, en la majoria dels casos, qui escull una muller espanyola.
- c) L'elevat percentatge d'alumnes en la població escolar. Espanya va importar treballadors marroquins. Més tard va permetre que s'hi establissin les seves mullers i els seus fills. Els productors van ser també reproductors, i és així com una gran quantitat de nens truquen avui a la porta i volen tenir un lloc en la nostra societat. A partir del 1986 l'augment d'infants àrabs a les escoles és un fet notable.
- d) Estudiants que abandonen la seva carrera universitària davant les portes infranquejables i només obertes per a uns quants i comencen aquí la seva aventura de buscar un treball qualsevol per sobreviure.

Població activa marroquina a Espanya

El percentatge de marroquins en diversos sectors productius indica que aquesta mà d'obra s'orienta majoritàriament cap al treball terciari. Només un 10% conserven la feina a la fàbrica o a la construcció que tenien abans de la crisi econòmica. La resta treballen a l'agricultura, en recol·lecció de productes hortofrutícoles i en tallers de confecció que es caracteritzen per una discontinuïtat molt forta al llarg de l'any. Els majoristes passen la comanda en l'últim moment i s'ha de lliurar en unes quantes setmanes. També hi ha moltes dones de fer feina.

En aquests últims anys hi ha una feminització del treball, cosa que tradueix una transformació social de la immigració i dona una imatge diferent de la tradicional. El treball remunerat que busquen les dones marroquines revela un comportament que va més enllà de les exigències econòmiques.

El desenvolupament de la immigració clandestina, fet reconegut a tots els països europeus, ocupa a Espanya molts marroquins en l'economia submergida. Aquest mercat de treball exigeix nous treballadors que ofereixin la mobilitat, la flexibilitat i la mal·leabilitat en les condicions de vida i de treball que els primers marroquins havien assegurat, però que avui no estan disposats a oferir. L'economia de l'"iceberg" posada per aquesta massa itinerant "submergida" fa de base i dona suport a la ben pagada i oficial, "emergent". El recurs a la immigració clandestina és un intent de reemplaçar els qui van arribar primer i que avui no accepten aquestes condicions de treball: es tracta de renovar la mà d'obra estrangera. Dels clandestins, algú en va dir molt encertadament: "Són aquests fills il·legítims que el desenvolupament econòmic suscita i rebutja alhora". S'ha de reconèixer que aquest tipus d'emigració tradueix la conjunció d'interessos entre una part de treballadors disposats a acceptar

condicions de vida precàries i, per altra banda, l'existència d'empreses la rendibilitat i la vida de les quals depenen dels baixos costos del salari. És un fenomen d'abast mundial que té el seu origen més profund en les desigualtats Nord-Sud. El que ahir es dominava a les colònies és avui a les metròpolis.

Aspectes culturals d'aquesta immigració

El magribí, instal·lat a Espanya abans d'haver pres la decisió d'abandonar el país, decisió més o menys lliure, ja que obligat per la misèria va arribar a les nostres societats de consum, que atreuen com un miratge els individus de països subdesenvolupats, si va venir en edat adulta ja té fet el seu model cultural en una dialèctica individual i social que li serveix com a orientació de la seva identitat. En aquesta perspectiva l'emigració representa un primer trencament que l'obliga a una resocialització no gens fàcil, ja que no correspon a una veritable elecció.

La majoria dels qui són aquí pertanyen a un medi rural i ja havien efectuat una primera emigració cap als centres urbans del seu país.

Si el marroquí ha arribat sol -solter o casat- però ha deixat la seva família en el país d'origen, pateix una experiència de marginació, una experiència negativa de soledat, de misèria sexual i de discriminació que segueixen la ruptura de la normalitat que representa la partença. En la societat d'acolliment elabora una cultura d'emigrant, és a dir, un conjunt coherent de models de comportament i de valors l'actualització dels quals és compatible amb els comportaments professionals i familiars que exigeix la societat recíproca.

Per justificar la seva presència en el país receptor, l'emigrant sempre parla d'un retorn pròxim o llunyà, mític, ja que mai no pren les mesures pràctiques necessàries per assegurar-lo i s'accontenta

a postposar-lo per a un futur indeterminat i a fer-lo dependre de requisits irrealitzables. Des d'aquest punt de vista la seva situació és diferent de la del refugiat polític, que sap que la ruptura és radical i definitiva. El mite del retorn permet al treballador marroquí resoldre en termes màgics la situació contradictòria de l'emigrant instal·lat en un país modern. De vegades es creu en el retorn dels qui comencen a construir a poc a poc casa seva en la terra que han abandonat, però ells mateixos s'adonen que no és més que una casa de vacances o per a la jubilació, al final d'una vida de treball.

L'emigrant es conforma amb aquesta definició: treballador estranger la presència del qual es justifica pel treball, i de manera provisional. Però la presència al país modern modifica aquesta actitud. L'agrupació familiar que apareix posteriorment a l'emigració del cap de família constitueix alhora un factor essencial i el signe d'aquesta transformació. El marroquí adopta ràpidament un nou equilibri i multiplica les ocasions per penetrar en les normes de la societat: escolarització del fill, relacions amb els veïns, tràmits amb l'Administració Pública... i és així com l'emigració de treball es converteix en emigració d'assentament.

La presència de la família comporta una nova manera de situar-se, tot imitant la societat d'acolliment. ¿On pertanyen? Una persona construeix les seves lleis i la seva identitat en funció de la comunitat d'acolliment o contra la comunitat per la qual se sent rebutjat. Si és reconegut, està disposat a adoptar un conjunt de lleis socials, sempre respectant el seu món intern.

¿Què fa el marroquí que no troba una comunitat afectiva en el si de la societat receptora? La crea fent referència a una història que viuen junt amb els altres compatriotes immigrants, basant-se en una sensibilitat comuna, conservant estructures socials i mantenint-les mentre en el camp oposat no trobi en el sector

d'ocupació, d'habitatge, de formació... els signes que li diguin: "Formes part de la nostra societat". Així es crea un univers propi a partir del seu origen i marcant bé les diferències. I això succeeix perquè com que es troba en una situació social desfavorable i privat d'una memòria local, en presència d'una comunitat instal·lada que es protegeix està en perill d'exclusió i no pot resistir si no és creant les seves pròpies xarxes, forçant col·lectivament unes portes tancades, assegurant per la cultura i la llengua d'origen reinventades aquesta unió que fa la força.

El reconeixement social és la millor pedagogia per a la integració social

Però no oblidem que la cultura avui és un element d'ordre econòmic i polític, i no hem de creure que el problema d'inculturació es resol donant la màxima importància a les cultures. El que està en qüestió són els drets econòmics. En el context d'integració autòcton/immigrat les qüestions de cultura, color o raça s'utilitzen per desviar l'atenció de la realitat de les tensions subjacents amb què s'enfronta la societat en el seu conjunt. Cada sistema cultural està fundat en un ordre econòmic particular. Les dificultats culturals són les que més sovint apareixen, rarament es menciona el context econòmic i social, quan precisament és el que més pesa.

Els seus fills, nascuts aquí o arribats de molt petits, viuen entre la continuïtat i la ruptura. Estan a cavall entre l'oposició marroquí/català, marroquí d'Espanya/marroquí del Marroc. I no és separant el problema específic de la condició dels fills de la dels pares, com s'aconseguirà la integració d'aquesta colònia. La seva inserció passa indiscutiblement per la dels seus pares. Els termes utilitzats "Segona generació" "Fills d'immigrants"... quan molts no han sofert cap transformació, són una mica contradictoris. Afirmar avui que els fills dels immigrants pertanyen al teixit de

la societat catalana/espanyola hauria de ser evident. Això significaria que la nostra societat va integrar els nascuts o arribats de molt petits. Però la realitat no és aquesta. Les noies no es vesteixen ni pensen ni actuen com les seves mares i s'assemblen més a les seves companyes d'escola que a les seves cosines del Marroc. Aquest canvi de naturalesa antropològica es produeix en tres decennis. Abans el marroquí arribava, marxava per casar-se, tenia fills allà, hi tornava per retirar-se i per recuperar el lloc de la tomba abans de morir. Aquesta manera de ser ha canviat: amb orígens estrangers neix, es casa, mor i és enterrat aquí. Aquest transvasament en l'espai i els esdeveniments que ha viscut a la nostra terra són sediments successius que els arrelen.

¿N'estarà afectada, la seva integració, pel Mercat Interior Europeu?

Teresa Losada Campo

APUNTS SOBRE LA PROBLEMÀTICA DELS TREBALLADORS AFRICANS A CATALUNYA

Aquelles maduixes que tan de gust mengem a les nostres taules han estat collides amorosament per les mans d'un africà amenaçat permanentment d'expulsió per la nostra Llei d'Estrangeria.

Les roses que per Sant Jordi adornaran el Palau de la Generalitat han estat conreades per altíssims i moreníssims gambians.

A Mataró, hi viuen més de 400 nens i nenes de color, molts d'ells nascuts en els darrers anys a Catalunya, fills d'immigrants africans. ¿Qui pot negar que són i seran autèntics catalans?

Sembla que el tema és d'actualitat. El treballador africà del Maresme, de Lleida... és moda. Els mitjans de comunicació en parlen de manera constant en els últims temps.

Aquests apunts recullen les reflexions suscitées per l'acostament a la gent immigrada a Catalunya i als que, des de fa anys, els acullen i els acompanyen en la seva lluita per sobreviure. Voldria que fossin, sobretot, un punt de partida per facilitar el debat en el qual és necessari, en primer lloc, escoltar-los, per començar tot seguit a cercar les solucions i les vies que ens hi poden portar.

I. Les realitats

El perquè

Les societats industrials i avançades del món desenvolupat, en què es troba Europa i avui Catalunya, generen fenòmens econòmics, ja estudiats en altres dècades a tots els llibres de text: les feines més senzilles, més feixugues i que requereixen més esforç, no són assumides pels cada cop més qualificats treballadors del país. Això provoca una necessitat de mà d'obra i uns corrents d'emigració procedents abans de les regions del mateix estat i ara de països subdesenvolupats, anomenats del Tercer Món, que vénen a omplir el buit d'una societat superqualificada i tecnificada.

Les feines que requereixen més esforç -encara avui necessàries- com l'agricultura, la construcció, les obres públiques són assumides per contingents de treballadors immigrants, sense qualificació i disposats a acceptar molts cops salaris de fam per subsistir ells i les seves famílies.

D'on vénen

La majoria són de països centrafricans, Gàmbia, Senegal Guinea Bissau. També del nord d'Àfrica, principalment del Marroc.

Procedeixen de zones rurals i un gran nombre d'ells arriben sense coneixements bàsics d'idioma, d'escriptura o d'ofici.

Això no obstant, són l'avançada dels seus països.

Són aquells que s'atreveixen a deixar la seva terra i, sense gairebé res, a anar a cercar un futur en un país desconegut.

Són joves i sans, soferts. Pacífics.

Suporten penoses jornades de treball.

Deixen països pobres i endarrerits.

Vénen de pas cap al centre d'Europa i molts es queden aquí, ja que no aconsegueixen passar les fortes barreres dels països europeus més avançats.

No cal oblidar que, fins fa ben poc, el nostre país era també subministrador de mà d'obra als països de l'Europa avui ja comunitària.

Vénen perquè abans ha vingut un germà, un parent que els crida i els ajuda a emigrar. Els paga el viatge que no es podrien pagar.

Alguns vénen a curar-se de malalties que mai no es curarien al seu país.

Vénen amb l'esperança de fer prou diners per tornar al seu país i establir-s'hi com a comerciants.

Però la realitat és que molts d'ells, malgrat les dificultats, es queden aquí i s'hi arrelen i, així que poden, van a buscar una dona per casar-s'hi i formar una família.

Se'n surten

Admirablement, els immigrants africans subsisteixen enmig de grans dificultats.

Habitualment van a parar a grups que ja funcionen o que viuen comunitàriament. Comparteixen el que tenen. Mengen arròs i patates. Viuen senzillament.

S'ajuden especialment els qui són de la mateixa ètnia o de la mateixa família, que ocupen sectors determinats en els barris.

Les dones que han vingut cuiden la casa i els nens. Molt poques treballen fora de casa i no poden sortir si no és acompanyades del marit o del germà.

Què troben

Un país democràtic amb un govern sorgit de la voluntat del poble.

Una legislació estricta i insolidària, agreujada per un funcionament policíac, prioritariament repressiu.

Unes institucions autonòmiques i locals que els han ignorat durant força anys, o continuen ignorant-los com si no existissin. N'hi ha algunes que comencen a ajudar-los i destinen fons d'ajuda al camp de la sanitat i de l'educació.

Troben menyspreu i marginació pel seu color en la nostra població, que hi veu perills i amenaces per a la seva seguretat.

També troben grups i institucions que els acullen i els ajuden a sobreviure, que lluiten pels seus drets i pels de tots els homes.

Cal que ho analitzem amb més de rigor:

L'Estat espanyol gaudeix des del 6.12.1978 d'una Constitució moderna i progressista. En aquesta constitució i pel que fa als espanyols diu "Són iguals davant la llei, sense que pugui

prevaler..... (art. 14) cap discriminació per causa de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

Respecte als estrangers (art. 13) diu: "Els estrangers gaudiran a Espanya de totes les llibertats públiques".

L'Estat espanyol és membre de les Nacions Unides i ha signat la Declaració Universal dels Drets de l'Home "Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets".

També s'ha adherit al Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals.

Des del 1986 és membre de la Comunitat Econòmica Europea, a la qual s'incorporarà plenament l'any 1992.

Geogràficament és el límit sud d'Europa.

La Llei d'Estrangeria aprovada pel Congrés dels Diputats l'1 de juliol del 1985, rep curiosament el nom de "Llei Orgànica de drets i llibertats dels estrangers a Espanya".

Després de cinc anys, aquesta norma, que pretenia ordenar jurídicament la població estrangera a l'Estat espanyol, s'ha demostrat ineficaç per a la finalitat per què fou creada. Els estrangers es troben més confusos i indefensos que abans de la Llei.

Segons fonts oficials el nombre d'immigrants en situació irregular és de 250.000. Segons Càritas i altres institucions, el nombre d'estrangers en situació il·legal supera les 400.000 persones,

procedents del Tercer Món i de Portugal ("Suplements Cristianisme i Justícia" núm. 33, des.89)

Si a tot això afegim:

Que l'aplicació de la Llei resta a les mans dels quadres policíacs i s'hi donen periòdiques rauxes de zel, que es tradueixen en detencions massives de persones que no fan mal a ningú, però que no tenen la documentació en regla.

Que la mateixa norma estableix tràmits que a la pràctica resulten incompatibles i inabastables per a la majoria de la població estrangera.

Que en el supòsit d'expulsió els tràmits deixen els interessats sense defensa, que el termini de 72 hores és insuficient i coincideix inevitablement amb la detenció i la pràctica incomunicació.

Que l'endèmica lentitud dels tràmits burocràtics situa els estrangers en una irregularitat i una inseguretat permanents...

Aleshores, podem qualificar la situació legal-jurisdiccional de nefasta i insolidària, tant en el seu contingut com en la seva aplicació.

Això no vol dir que proposem l'absència de normativa o el descontrol de l'entrada i la residència dels estrangers.

Una normativa pot ser rígida o estricta, però no pot comportar mai, com avui comporta, el desordre i el desconcert i la indefensió d'aquells els " drets i llibertats" dels quals està destinada a garantir.

No és millor la llei sobre "Asilats i Refugiats del 26 de març de 1984", que fracassà igualment en la seva aplicació.

No podem oblidar que aquest sector jurisdiccional i administratiu pateix el mateix mal que tota l'Administració de l'Estat i, en particular, el de la Justícia.

A unes lleis, sovint curtes en el seu contingut, s'uneix una administració ineficaç i desmotivada que ha oblidat la seva raó de ser.

Avui el repte del nostre país, dotat d'una constitució i una legislació democràtiques, passa, en primer lloc, perquè la legislació tingui un contingut solidari i d'acord amb la Constitució i la Declaració dels Drets de l'Home, però també i sobretot, per aconseguir que l'Administració funcioni i serveixi els interessos dels ciutadans i no es consumeixi en el seu propi servei i en el dels seus interessos.

Pel juny del 1979 s'iniciaren uns contactes entre el Govern Civil i representants de diverses entitats significatives, per abordar conjuntament els problemes. Aquest seria un bon camí a seguir. I també amb l'Administració de Justícia.

La creixent demanda social de la població immigrada ha anat fent a poc a poc un petit forat a la crosta de l'Administració local i autonòmica.

Després de 7 o 8 anys, avui es reben algunes subvencions per a les escoles d'adults i per als hospitals que fan una labor decidida a favor de la població immigrada.

Entre d'altres, la més coneguda és la comunitat parroquial de Sant Pau de Mataró, on funcionen escoles per a adults i on els han cedit uns locals permanents per a l'Associació i per a les seves festes, amb una inequívoca opció humanitària, atès que la població immigrada africana és majoritàriament musulmana.

També a Mataró, i des de fa més de 10 anys, l'Hospital de Sant Jaume acull la població immigrada i treballa en la solució dels seus problemes sanitaris. Està a punt d'obrir-se un dispensari de pediatria especialitzada en el nen africà, on col.laboraran membres de la comunitat africana ja sensibilitzats, que facilitaran la col.laboració amb les mares dels nens.

Es programen cursets i activitats destinats a promocionar sanitàriament la població africana. Les dones constitueixen un col·lectiu en el qual l'analfabetisme és altíssim i el desconeixement dels hàbits alimentaris i de la cura dels nens són molt acusats. En el seu país, són les àvies qui s'encarreguen de les criatures, ja que les joves mares tornen de seguida al camp a treballar.

Moltes altres institucions privades, humanitàries, de l'Església, treballen per pal·liar la greu situació dels estrangers a Catalunya.

Això és sens dubte un signe inequívoc que les instàncies públiques dotades de pressupost no aconsegueixen resoldre els problemes que la comunitat immigrada planteja.

Però el més esperançador i positiu és l'existència de col·lectius i organitzacions dels mateixos africans, especialment de les comunitats africanes centrals, com és el cas ben conegut de l'Associació Jame-Kafó, premiada recentment per l'Institut de Drets

Humans per la seva tasca en defensa dels drets dels estrangers a Catalunya.

També n'existeixen d'altres a Lleida, a Santa Coloma de Farners, a Sant Vicenç dels Horts i al Maresme.

La reflexió anterior suscita diverses qüestions.

II. Les qüestions

- ¿Es possible a curt, a mitjà o a llarg terme una altra llei d'estrangeria?
- ¿Es possible fer-ne una altra aplicació?
- ¿Pot la Judicatura fer una lectura menys estricta de la llei?
- ¿Què hi tenen a veure els Jocs Olímpics del 92? ¿Com prepara o pensa enfocar l'Estat la gran afluència d'immigrants i la problemàtica que comportarà?
- ¿Es possible un altre funcionament de l'Administració pública?
- ¿Hi ha voluntat política?
- ¿Hi ha voluntat humana i solidària?
- ¿Hi ha voluntat d'acatar i de complir la Declaració de Drets de l'Home de les Nacions Unides?

- ¿Què podem exigir a les instàncies autonòmiques i als ajuntaments?
- ¿Quin és el paper dels particulars i el de les institucions privades?
- ¿Es possible una major coordinació entre l'Administració i les institucions privades i particulars?
- ¿Es possible una major coordinació entre les entitats ?

Poden ser moltes més les preguntes que cal fer. Si us plau, podem fer-les entre tots els assistents.

I de les preguntes cal passar a les accions.

III. Les accions

- Com a premissa, conèixer i viure de prop els problemes i els patiments del col·lectiu africà immigrant i acompanyar-los en la seva lluita. Només així rebrem la força i l'energia suficients per continuar.

1.- Exigir als nostres representants polítics elegits:

- Al Parlament d'Estrasburg:

Que treballin per una legislació dels immigrants a Europa inspirada en la Declaració dels Drets Humans.

- Al Parlament de l'Estat espanyol:

Que instin la modificació de la Llei dels Drets i Llibertats dels estrangers i els seus reglaments.

2.- Als governs civils:

Exigir-los una aplicació de la Llei actual que no vulneri els drets constitucionals. Estudiar conjuntament els problemes que planteja l'immigrat i exigir un altre tractament -ara únicament policíac-, del tema. Exigir una tramitació àgil dels permisos de residència.

3.- Al poder judicial:

Que intervingui amb una concepció més oberta i solidària en l'aplicació de les lleis i que posi els mitjans perquè els procediments tinguin un tràmit breu i adequat.

4.- Als ajuntaments:

En primer lloc, una consideració realista del fenomen de la immigració i actuacions -necessàries- en matèria d'habitatge, de sanitat i d'educació.

5.- A les entitats i els centres privats:

Que coordinin les seves forces i s'uneixin en una sola lluita per tenir així una incidència més gran i una actuació més eficaç.

Núria Sastre Domènech

PRESENTACIO I RESUM DEL DEBAT¹

P r e s e n t a c i o

Les dues ponències presentades són clares i precises. Tanmateix, hi ha punts concrets que destaquen i que mereixen un aprofundiment informatiu i una reflexió, que esperem aconseguir amb les intervencions de les ponents i amb la participació de tothom en el debat.

Així, sobta veure com les declaracions legals són sempre obertes: remarquen la igualtat d'oportunitats davant la llei, des de la Proclamació Universal dels Drets Humans, o de la Constitució Espanyola, fins a la mateixa Llei d'Estrangeria; la realitat, però, l'aplicació, -o la no aplicació, o l'arbitrarietat en l'aplicació- no sols de l'esperit, sinó fins de la lletra de la llei, és ben altra.

Una altra reflexió sorgeix en constatar que la implantació de les democràcies és d'àmbit estatal i no pas internacional o mundial; i que els sistemes d'estat del benestar tendeixen a compensar les desigualtats d'oportunitats dels ciutadans del propi estat, però impedeixen el lliure trànsit de persones, la immigració estrangera, fins al punt que els ciutadans arriben a comportar-se com a contribuents, els sindicats com a gremis... I es creen desigualtats d'oportunitats: privilegis per als "nacionals", marginació per als estrangers.

¹El debat va celebrar-se el dia 1 de març de 1990.

Aquí el concepte de ciutadà del món és important: vol dir una ciutadania sense fronteres, més enllà de la divisió Nord-Sud, de la formulació de Tercer Món: hi ha un únic món, a compartir. ¿Fins a quin punt la solidaritat pot tenir fronteres? D'altra banda, el terme "tercermundisme" -que utilitzem sovint- va carregat de menyspreu: s'empra com a sinònim d'ignorància, incultura, retard, mala organització...

Una altra cosa que ens interessa és poder disposar de dades reals i objectives. I una altra, també, l'aclariment de termes i conceptes: minories ètniques, treballadors estrangers, refugiats polítics i econòmics... i una adequada distinció entre assimilació, integració, inserció...

I finalment, com hauria d'orientar-se una educació-conscienciació davant aquesta realitat, que portés a un canvi d'actituds. Introduir plantejaments d'interculturalitat, de pluriculturalitat...

En fi, el tema és ampli, qualitativament important i greu, i ens interpel·la. A vegades hem dit, referint-nos a la immigració del sud de la Península durant els anys 60-70: sotmesos al règim franquista, el país, la ciutat, no podien ser acollidors sinó marginadors. Ara, però, aquells condicionaments polítics no hi són: ¿com responem, doncs, com podem, com hem de respondre a aquesta problemàtica dels treballadors africans a Catalunya?

R e s u m

L'Islam, identitat cultural

La ponent Teresa Losada, presidenta del centre àrab "Bayt Al-Taqafa", pren la paraula per tractar sobre diversos aspectes culturals dels immigrants nord-africans. Fins a l'època actual, la immigració era de trànsit, hi havia retorn al país d'origen, i la integració no era un afer a plantejar-se ni per part dels immigrants ni del país d'acollida. Ara, la immigració resta en el país, la primera i la segona generació, i apareix una problemàtica sòcio-cultural entorn de la inserció:

1. La segona generació tendeix a buscar formes d'inserció. Hi ha tres factors bàsics de socialització contradictoris: la família, que proposa una identitat al marge del context social on viu; l'escola, que procura una certa inserció; i l'entorn social, que exclou laboralment els estrangers i anul·la els intents integradors de l'escola. I es presenten tres obstacles per a la inserció social de la segona generació: el fet de ser jove, i estranger, i de no tenir feina.

2. Des de la perspectiva del país d'acollida, l'immigrant veu diferent el país d'origen. ¿Són marroquins o catalans?, ¿marroquins d'Espanya o del Marroc? No gosen dir-se catalans, tot i manifestar afecte a aquest país.

3. La tendència reactiva dels immigrants és de concentració de membres de la mateixa ètnia en barris marginats i segregats.

4. Les polítiques d'inserció social desplegades des de l'escola, els serveis socials i altres instàncies resulten contradictòries amb la Llei d'Estrangeria i la seva aplicació policíaca. ¿Per què inserció, si no gaudeixen d'una situació jurídica estable, segura?

L'Islam és l'element que els forneix una identitat cultural i els aglutina: l'Islam és alhora religió i creença íntima en Déu, i organització social i política. Des d'una perspectiva islàmica, existeixen tres corrents diferenciats:

- L'Islam tranquil: els practicants nascuts al Marroc i instal·lats de fa una o dues dècades a Catalunya duen una vida reglada per les seves tradicions i referida al país d'origen, però mantenen una relació serena envers el país d'acollida. Participen en la societat pel treball i el veïnatge; l'islamisme deriva a formes de pràctica privada. La mesquita és el lloc d'autoafirmació del grup: confereix seguretat, veritat, sentit a la seva vida, enfront d'una situació exterior de marginació i frustració. L'Islam és un referent més cultural que no cultural.
- L'Islam de segona generació: la pràctica religiosa és més limitada i manté poca relació amb l'Islam dels pares. Ja cal parlar de l'Islam de Catalunya, més que no pas de l'Islam a Catalunya.
- L'Islam radical: els sectors fonamentalistes estan molt estructurats: rebutgen el món occidental i tenen una visió negativa de la immigració pel risc que corre l'immigrant de perdre la pròpia identitat religiosa i d'assimilar-se al país d'acollida, a una societat no musulmana. Constitueixen bosses de resistència a la integració i mantenen xarxes de solidaritat i d'influència.

¿Quina integració assolirà la segona generació? Aquesta afirmació és clau: el reconeixement social és la millor pedagogia per a la integració social, per això cal desenvolupar una educació intercultural, una sensibilització i una formació de les persones que es dediquen a tasques d'ensenyament, en termes de diversitat ètnica, a fi que esdevinguin interlocutors vàlids dels immigrants.

Trets específics de la immigració africana

L'altra ponent, Núria Sastre, del grup de juristes "Roda Ventura", pren la paraula partint de la ponència presentada. Expressa la complexitat que suposa abordar aquesta realitat: és un tema immens i hi ha una gran dispersió entre els diversos grups que hi actuen. Actualment trasllueixen un cert recel, junt amb un cansament: hi ha persones cremades perquè l'interès sobtat d'alguns sectors socials sembla anecdòtic, periodístic, eventual, com una moda.

Cal partir d'un reconeixement del fet, cal acostar-s'hi de debò, amb un interès autèntic. Sobretot les persones amb responsabilitats públiques i polítiques. Tanmateix, és un tema que -per bé que s'hi ha avançat- continua sent ignorat oficialment, en tots els nivells administratius, des dels d'àmbits més generals als municipals: no és reconegut en tota la seva entitat, a part de xifres i estadístiques més o menys fiables, i de manifestacions externes diverses.

La comunitat africana a Catalunya es defineix per dos trets bàsics: els seus membres practiquen l'economia submergida i practiquen una solidaritat interna. Les causes de la seva immigració són socials, sobretot econòmiques: no hem d'oblidar els espanyols que durant els anys 60-70 emigraven a països més desenvolupats d'Europa, ni els del sud de la Península, emigrants a les zones industrials de Catalunya.

Ens hem de preguntar què comportarà la immigració en un Mercat Unic Europeu. D'ara fins al 92, fa falta molta mà d'obra a Catalunya, i això representa un fort augment d'immigrants. S'hauria de preveure com assumirà el país aquesta onada migratòria que s'acosta. És cert que hi ha moltes persones, col·lectius, entitats, institucions sensibles i actives davant aquesta problemàtica: el contacte humà i la solidaritat exercida els dóna autoritat moral en aquest tema.

El problema legal és un dels principals: és possible, i necessari, aconseguir que la legislació canviï, i que en canviï l'aplicació. Cal anar polint les lleis actuals, referir-les al codi universal que és la Declaració dels Drets Humans, en el qual s'inspira la Constitució espanyola. No es pot consentir que la legislació a Catalunya, a l'Estat, vulneri els Drets Humans. Cal exigir que l'Administració funcioni adequadament en l'aplicació de les lleis.

I, al mateix temps, cal fer una crida a les entitats i a les persones que actuen, des d'un àmbit o altre, des d'una perspectiva o altra, sobre aquest col·lectiu; cal fer un esforç d'organització, de coordinació. S'ha de superar el desànim, no restar aïllats sinó unir-se, fer passos endavant, proposar-se fites progressives. El camí és llarg, certament, i difícil, però es pot aconseguir.

Actituds dels autòctons

Lluís Recolons, sociòleg, professor de l'ICESB, obre el torn de paraules remarcant, per sobre dels trets específics d'aquesta immigració, els que són comuns a les immigracions d'arreu del món: són immigrants per motius econòmics i utilitzen la xarxa familiar per arribar i instal·lar-se al país d'acollida.

Es planteja la qüestió de com abordar el fet: habitualment, els penúltims arribats s'afermen enfront dels últims, però això es

podria assumir establint sintonies a nivell humà, en lloc de comportaments de contrast, de distanciació o de rebuig. Pel que fa als polítics, aquests immigrants estrangers no tenen valor de força electoral. Tanmateix, convé fer adonar a la societat receptora que és millor que els immigrants estiguin bé a Catalunya que no pas malament. I encara més, tenint en compte que d'immigrants en continuaran arribant, i en gran nombre.

Pep Manté, mataroní, advocat del col·lectiu "Ronda", denuncia la política discriminatòria i el racisme soterrat existents davant la immigració africana. L'actitud dels autòctons és defensiva, de no acceptació; els drets humans no hi tenen l'aplicació ni el respecte deguts, ni s'atenen com escauria les necessitats sanitàries, d'escolarització, d'habitatge, d'assistència social, de treball, més primordials. La nostra societat es tanca, i la Llei d'Estrangeria li val de protecció. Cal constatar aquest fet: la societat capitalista mai no farà prevaler la solidaritat.

Però cal que les fronteres desapareguin, en lloc d'acabar esdevenint un cordó armat enfront dels immigrants tinguts per enemics, per adversaris.

Com s'aplica la llei d'estrangeria

Lluís Caparrós, de l'Escola Africana d'Adults "Samba Kubally", de Santa Coloma de Farners, exposa un fet concret, a tall d'exemple de la indefensió legal, de la ignorància oficial envers els immigrants, que tanmateix són éssers humans. Bully Jangana, secretari de la mateixa Escola "Samba Kubally", és del mateix parer: els problemes dels visats i els permisos temporals de residència, de llarga i burocràtica tramitació, que situen els immigrants en la indefensió durant els tràmits i que els arriben quan gairebé ja n'ha caducat la vigència. També l'habitatge és un problema greu. Però sobretot es dol de la manca de respecte amb

què els africans són tractats per la policia, com a presumptes traficants de droga o delinqüents: són escorcollats pel carrer, de forma vergonyosa i denigrant.

Teresa Losada subratlla com una societat més solidària podria debilitar la Llei d'Estrangeria, però hi ha manca de conscienciació. En realitat, els immigrants són refugiats econòmics, i els països emissors haurien de correspondre's d'alguna manera dels seus emigrants, de forma que s'establís una certa reciprocitat país emissor-país receptor.

Telmo, paraguaià del col·lectiu "Claca" (Centre Joan Bardina), advoca per anar més enllà de la Llei d'Estrangeria. Fa una disquisició sobre la llengua catalana com a signe i factor d'integració, si bé insisteix en la necessitat d'una integració econòmica que respongui a aquesta voluntat dels immigrants expressada pels seus intents de parlar en la llengua del país.

"Primer món" i "Tercer món"

Ramon Alquézar, professor d'Història de l'Escola de Formació del Professorat d'EGB de la UAB, constata que l'única ciutadania sense fronteres és la de la força del treball: el sistema capitalista pot permetre's de tenir una força de treball i mantenir-la en condicions de vida miserables, redistribuint-la entre països segons les necessitats del sistema, al seu albir. En la societat capitalista, no és possible l'establiment de la igualtat, la llibertat, la justícia, la solidaritat.

D'altra banda, el tema de la interculturalitat, que ha d'abordar-se, s'afegeix als problemes culturals i lingüístics existents al país, i encara en via de solució.

Momodu Cham, de l'Associació de Treballadors Africans de Mataró, fa una aproximació a la realitat actual de la immigració africana al Maresme i a Catalunya en general, des d'una actitud de denúncia no exempta d'ironia i de dolor, que deriva finalment cap a una interpretació punyent del fenomen migratori africà a Europa, des del colonialisme històric fins a l'actualitat.

Als catalans, observa, els preocupa el fet de si són o no són racistes, els interessa que consti que no en són, els cal per a la seva tranquil·litat de consciència. Tanmateix, els negres, a Catalunya, estan actualment tractats d'una manera no gaire diferent que a Àfrica del Sud: es torna a referir a la qüestió dels permisos de residència, que arriben ja caducats i que, això no obstant, cal pagar. Abans de la democràcia, els africans no eren tractats tan indignament com ara: no poden anar a passejar per Barcelona, sospitosos immediatament de tràfic de droga o de delinqüència. L'Administració és més racista que no els ciutadans. ¿Qui els pot defensar, els immigrants?, ¿la llei? És la policia qui la fa complir. Els africans viuen en la inseguretat i en la por, en la indefensió, reclosos a les cases, no podent ni anar a comprar; els bancs i les caixes no admeten els seus estalvis i els han de tenir guardats a casa, a recer, mentre que en els freqüents escorcolls policials els agents no admeten cap justificació de la seva pertinença i de l'honestetat de la seva adquisició, com si fossin producte de robatoris o de tràfic de droga.

No hi ha cap mostra de bona voluntat envers la legalització dels immigrants estrangers, tot i que l'obtenció de permisos de residència resulta més fàcil i de tramitació més curta a la demarcació de Girona: per això molts africans s'hi traslladen a treballar-hi i a viure-hi.

Els fills dels immigrants ja solen parlar el català, però això tampoc no facilita que l'Administració els consideri del país: no

es poden legalitzar els fills com a naturals de país on viuen; així, als immigrants de segona generació se'ls continua considerant estrangers i tampoc són admesos.

Molts africans han emigrat a Catalunya, a tants països d'Europa, perquè el "Primer Món", amb els seus afanys de domini i possessió, de civilització i progrés, ha capgirat la seva mentalitat, les tradicions i els valors propis, la seva cultura i les seves formes de vida: abans vivien en la seva terra d'acord amb la natura, tot ho tenien a l'abast, entorn seu. Va ser el colonialisme i el procés de depredació fins a la independència que va deixar-los en la indigència. El "Tercer Món" ha existit per culpa del "Primer".

Cham acaba la seva exposició constatant que sempre, en tots els moments de la història i arreu del món, hi ha hagut racismes, guerres i opressions, però que també hi ha hagut persones, grups i moviments que no eren racistes ni opressors, sinó solidaris. I aquest és un fet d'esperança i que compromet a actuar, a lluitar conjuntament per canviar aquesta situació d'injustícia.

Núria Sastre remarca que, a l'interior d'una societat que genera marginació i injustícies, cal que les persones, grups i associacions que opten pels valors humanitaris engeguin accions positives, avançant a petits passos però sense defallir, per aconseguir unes lleis més justes. De racisme n'hi haurà, també, en les noves generacions, però és possible avançar, i cal fer-ho.

La immigració africana a Catalunya i a Europa

Pere Novelles exposa la seva anàlisi sobre la immigració africana a Catalunya i dins el context europeu, des del que ell mateix reconeix com a "pessimisme de la raó": les grans desigualtats mundials, el fet que els immigrants estrangers són éssers que "no existeixen" -a diferència dels immigrants interiors dels anys 60-70

(andalusos, gallecs...). Els estrangers són tolerats o ignorats mentre interessin com a força de treball, però poden ser expulsats en massa així que fan nosa. De cara al Mercat Unic Europeu, en el 1992, els immigrants dels països de l'Est seran la mà d'obra preferent a Europa, més que no els de l'anomenat Tercer Món. La Llei espanyola d'Estrangeria pot ser la vigilància de les fronteres d'Europa, com un dic. Al mateix temps, es constata l'augment dels partits racistes a França, Alemanya, arreu d'Europa.

No obstant això, aquest any passat la premsa ha publicat més notícies sobre aquesta realitat (Santa Coloma de Farners, etc.), cosa que ha provocat reaccions de tot tipus i preses de posició d'estaments oficials: Síndic de Greuges, Parlament... La Generalitat ha encarregat estudis sobre el tema, i també l'Ajuntament de Barcelona.

Convé una organització de tots els afectats, i que les entitats solidàries facin de pont entre aquests i el conjunt de la població: no hi ha racisme mentre no hi ha contactes, mentre no hi ha problemes per dirimir. Cal plantejar a les administracions reivindicacions concretes d'assistència social, d'educació, de sanitat, etc.

Retornar a l'Àfrica?

Inango-vi-makomé, escriptor de contes africans, afegeix un punt a la llista de tasques necessàries: la conscienciació de la mateixa població immigrant africana, que contribueixi a superar el victimisme passiu, en part responsable de la situació que sofreixen. Cal mirar no sols el present, sinó apuntar cap a un futur més o menys immediat: no sols cap al bé personal immediat sinó cap al dels fills. ¡Alerta davant el problema de les noves generacions!: pateixen molt de fracàs escolar, viuen el buit de no

saber d'on són, són colpits pel desànim, tan sols s'adonen de la marginació dels pares, viuen reclosos en ghettos...

Molts dels immigrants defugen la pregunta: ¿què serà dels teus fills? La majoria no responen, d'altres no saben acarar-la, i suposen, gratuïtament: potser la nova generació espanyola serà diferent...

Observa críticament com els universitaris que en els anys 60-70 lluitaven contra la dictadura, contra la guerra del Vietnam, i rebien cops de porra en les manifestacions, ara ocupen càrrecs d'autoritat, i són els que han fet la Llei d'Estrangeria, els qui la fan complir; i n'hi ha que tenen negres i filipines al seu servei domèstic...

Als immigrants africans a Europa se'ls carrega la culpabilitat de la drogaaddicció, de la SIDA, de la delinqüència: són el rostre contrastant de la pobresa dins l'Europa rica, per això "tot negre és culpable mentre no es demostrï el contrari". Creix una por, un malestar en la població blanca, fins al punt d'arribar a recomanar l'augment de la natalitat per fer front a la major natalitat dels immigrants africans. La xenofòbia augmenta i en el futur pot desembocar en la violència, conseqüència de la frustració dels europeus. Es congria una tempesta de violència. Per això el qui parla creu que cal conscienciar els immigrants africans per plantejar-se el retorn: el futur és l'Àfrica.

Teresa Losada incideix en aquest punt del debat per referir-se a aquest retorn a l'Àfrica: els motius que els dugueren a emigrar continuen sent-hi; tornar no és, doncs, possible: el retorn és mític. D'altra banda, aclareix: el fracàs escolar dels nens marroquins no és pas percentualment més gran que el d'altres nens de la mateixa extracció socio-econòmica.

Què es pot fer? Què cal fer?

Carles d'Ahumada, del centre "Bayt Al-Taqafa", fa notar el fet que desapareix el contrast Est/Oest a Europa i al món, sols es manté i creix la tensió Nord/Sud. També es refereix als col·lectius fonamentalistes, que no es volen integrar: l'Islam és per a ells una visió còsmica que marca profundament el sentit del seu viure, tot el seu pensament, la seva identitat col·lectiva: és una visió globalitzadora, dogmàtica, que els situa per damunt del món ric, amb una dèria de protagonisme històric.

Josep Lluís Fernández és metge de l'Hospital de Mataró i es presenta a si mateix com un immigrant de tercera generació, per les seves arrels jueves i àrabs. Es refereix als estudis encarregats per les administracions: serveixen per quedar tranquils, per apaivagar malestars, les conclusions que formulen no es duren mai a terme. Diu que cal denunciar els funcionaris que apliquen restrictivament, malèvolament, la Llei d'Estrangeria exigint requisits impossibles i absurds.

Kassim, de Girona, constata que a la Llei d'Estrangeria -que data del 1985- no diu enlloc que d'ara endavant no es legalitzarà cap estranger. És la interpretació i l'aplicació, sobretot, que és inadequada. No és que a Catalunya hi hagi una accentuació de la problemàtica racista en relació amb altres comunitats de l'Estat -els catalans no s'ho haurien de deixar dir, això, perquè no és exacte- sinó que és on hi ha el nucli majoritari de la immigració africana i és on apareixen amb major insistència les tensions derivades de l'aplicació de la Llei.

Fernando Pindado, director de la Fundació ESICO, subratlla el marc planetari del tema: tampoc el capital té fronteres, no sols la força de treball. Aquest fenomen encara no es conjura ni es concreta, però és urgent d'incidir-hi des d'ara. Reinventant nous

conceptes, marcant orientacions, definint un marc d'actuació, posant mitjans en els camps jurídic, assistencial, educatiu, sanitari, etc. Cal introduir nous conceptes dins el cos social.

Eduard Carrillo, director del Centre de Recursos Pedagògics d'Adults "El Mil·lenari", creu que l'actitud dels serveis ha de ser positiva i ha de fer un paper important en aquesta tasca: es tracta d'afavorir que els serveis siguin iguals per a tothom, d'entrada, superant qualsevol discriminació o ignorància, però també la fàcil temptació del paternalisme.

Juan Antonio del Moral, advocat, de Mataró, força una presa de posició dels presents: es fan moltes reunions sobre aquest tema, però no s'avança en coordinació, en actuacions, en resultats. ¿Què es pot fer? ¿Com? És urgent de respondre-hi.

Adriana Kaplan, del moviment SOS Racisme a Catalunya, informa que es prepara una manifestació en favor de l'amnistia per als immigrants estrangers que viuen al país: es vol que tinguin una participació ciutadana important i que el seu ressò es faci sentir.

Una acció solidària

Agustí de Semir recomana la coordinació d'esforços de totes les persones, col·lectius i entitats per dur a terme una acció conjunta i consistent: avui la lluita és aquesta. Insisteix en la necessitat que sorgeixi una comissió entre els presents.

El moderador, Joan Soler, puntualitza que la convocatòria de les Fundacions organitzadores era a participar en un debat que afavorís l'intercanvi d'informacions i punts de vista, i que en cap cas no correspon a les Fundacions d'assumir cap acció específica ni menys d'erigir-s'hi en capdavanteres. Amb tot, el debat bé podia convertir-se en ocasió i oportunitat per a aquesta coordinació

sentida i expressada per tots com a necessària. Informa que, a partir de les Jornades celebrades a Santa Coloma de Farners pel juny de 1989 i continuades a Sant Vicenç dels Horts al desembre passat, existeix un nucli elemental de coordinació que podria enllaçar amb tots els assistents que estiguessin interessats a participar-hi. Pep Manté proposa que el contacte sigui a través de SOS Racisme, entitat ja present en aquest nucli coordinador. I així és com aquest Debat de l'Aula Provença no sols ha resultat un fòrum positiu i vàlid en ell mateix sinó que la comunicació establerta ha activat, per voluntat dels participants, la solidaritat envers la problemàtica dels treballadors estrangers a Catalunya.

Joan Soler Amigó

Col·lecció DEBATS DE L'AULA PROVENÇA

Títols ja publicats:

1. Els mestres, agents del model d'escola. M. Rúbies, P. Darder, J. Cots. 1989.
2. Ciutat i habitatge: perspectives per als anys 90. Ll. Cantallops, J.A. Solans, M. Ribas Piera. 1989.
3. El metge davant l'assistència sanitària. N. Acarin, A. Segura, A. Salgado. 1989
4. Els Jocs Olímpics: per què i per a qui? J.M. Huertas Clavería, J. Cruz, R. Alquézar. 1989.
5. Les televisions privades des de la perspectiva de la comunicació a Catalunya. J.M. Forn, J. Gifreu, M. Reixach. 1990.
6. Els treballadors africans a Catalunya: aspectes socials i culturals. T. Losada, N. Sastre, J. Soler. 1990

Les Fundacions Jaume Bofill, Serveis de Cultura Popular i Estudi i Cooperació (ESICO) convenen en la voluntat d'impulsar en la societat civil catalana àmbits de reflexió, diàleg i debat sobre temes importants de la vida col·lectiva. La intenció no és suplir funcions ni responsabilitats de les administracions públiques ni de situar-s'hi enfront, sinó d'activar la consciència social, el compromís intel·lectual i la participació cívica en el plantejament d'opcions, en la crítica i en la definició i assumpció d'alternatives; en definitiva, d'afavorir la pràctica de la ciutadania i de la democràcia en el nostre país.

